

Pomhaj Bóh!

Czísto 18.
30. haprleje.

Pětník 9.
1899.

Serbske njedželske lopjenka.

Wudawaju šo kóždu šobotu w Smolerjez knihicízschézni w Budyschinje a šu tam dostacž sa schtwórtlétne pschedplatu 40 np.

Kantate.

1. Pětra 1, 9.

Knóz wascheje werry, — dušchow sbóžnoscž.

Czépicež, něshco wutracž, tajkele něshco dýrbi čłowjek wschednje ſam na ſebi ſhonicž. Woſmu ſebi ſwoje lube ſwiate piſmo do ruky a póčnu ſebi w nim wot ſpocžatka hacž na kóz wschě ſtrony pſchenicž a ſebi wschěch wobhladacž, wo kotrychž ſo nam tam powjeda; njenamakam w nim ſkoronikoho, kíž budžishe ženje njetrjebał ſwój kſchíž njeſcz. Sswjate žiwjenje a pódla wschelaka ſrudoba, woboje je ſ čłowjekom tak dolho ſjenocžene, dońž wón pſched tymi ſamymi durjemi njeſteji, ſ kotrymiz mohł do wěcznoſcze wuńcz.

Sswjath Pětr wě nam tež něshco wo tym se ſwojeho ſhonjenja powjedzicž. Ale runje tehdy, jako mějesche Pětr ſwój kſchíž njeſcz, je wón ſhonil, ſhto Bóh ſ tajkim ſwojim kſchížom ſechze, a kajki ma čłowjek ſe wschego teho ſwój wuzitk.

Sechzeli macž, ſo dýrbało jejne mało džecžko i njej khwatajo pſchibězerž, poſaze jemu wona něshco rjane blyſkotate, wojerſki wýſchſhi pač na wójnje ſwojim wojerſkim lubi, ſo chze jim, jeli mužnje wojuja, ſo bědža a dobudža, czestne wuſnamjenjenedacž. Kunje takle ſswjath Pětr nam kſheszijianam jako wojerjam w nascheho knjegowej ſlužbje, lubi, ſo junu žiwu kromu (to rěka: wěczne žiwjenje) doſtanjem, kotrūž ſebi wocžakamy, hdyž ſmějemy wſcho ſwoje czerpjenje tu na ſemi pſchětrate. Hlej, to je krafzny dar, ſa kajkiž mamu

ſo naſhemu knjegu džakowacž, kajkiž je nam wón ſe ſwojim czerpjenjom a ſe ſwojej ſmjerčzu, kaj ſe ſwojim horjestanjenjom dobył. Tónle dar a tole rjane kublo nihdh ženje njeſanđze kaj ſe ſemiske kubla wschě do wschitka; pſchetož te tu ſa druhich na ſemi ſawostanu, hdyž ſo ty ſwoju putniſku draſtu wuſlecžesč. Šemiske kubla ſu husto ſ hréhom wopluskane, tole kublo pač niz. Wone czi tež njeſwjadnje, kaj ſrjane ſemiske kwětki, a žadny wichor czi jo njepolemi, kaj ſo tu husto někomu ſeňdže, kíž je ſwoju nadžiju na něčo ſtajíž a ſwoju wutrobu na něčo powižnyk, ſchtož ſo jemu potom podlemi. Naſche krafzne kublo je ſbóžnoscž w njebežach, tajki mér a pokoj, kajkiž nichto njeſhubi, njeſachodne wjeſele, kajkež je nam naſch ſbóžnik ſe ſwojim czerpjenjom, wumrjecžom, ſ horjestanjenjom a ſe ſwojim ſwětvodženjom wudobyl.

Naſch luby wschſchi měſchník pač tole kublo ſa naſ dotal pſchi ſebi khowa, ſe ſwojim ſłowom naſ napomina, nam ſam poſaze, kajzy dýrbjeli tu živi bycž, naſ poſylnja, ſo mohli we wschej ſrudobje ſo ſami ſapřeč a ſylni ſawostacž.

Nichto wojerſki žanu kromu njedostanje, kiba ſo bě ſo mužnje hědžil a dobył. Najprjedy dýrbi něchtó wumrjecž, potom hakle móže něchtó druhí ſa nim herbowacž. We tebi pač dýrbi přeni twój ſtarý hréſchny čłowjek wschón wumrjecž, potom hakle budžesč ſam kſhmaný, ſwoje wěczne žiwjenje doſtač. W tamnym měſcze horka na njebju, kíž ma ſwoje hafky, w nim Bóh nicžo ſapróſchene, ſamasane, nječiſte nječerpi, — wſcho nječiſte dýrbi ſ tebje prječ

so móhla šo czi twoja wera kaž czište šloto šweczicž. Kaž šlótnik ſtwoje šloto ſechkrje, so by ſebi jo wuczijezil, taſle naš nasch ſenjes ſ plómjenjom ſtwojeje ſrudobu a tyczenja wuczijezí. Duž wostań czechy pſchi wſhem ſwojim czerpjenju. Njemóžes huk ſkoru wjazh wutracz, poſlehni ſo twojemu ſbóznikej na klin. Tyſhi cze wón hörje a hörje, tehdý dži a klapaj ſo wo jeho durje a ty ſmějesh ſtwoje wumozjenje. Czataj khwili na njeho. Wón cze wěſce póndze poſylnicž.

Lubi ſenjeze, ſežiū naš ſwolniwych, ſo móhli ſwoj kſchiz ſa tobú njeſcz, a pſchi tebi wutracz. Saczér ſ naš wſchē morkotanje a wſchē cželne napſhac̄zivjenje. Stup ſo nam pſched woči ſ twojey ſczerpnosc̄zu a twojim ſwiatym czerpjenjom, ſo móhli wot tebje nauwlnycz ſczerpliwi wostacz, poſylnjenje doſtacz a ſwoj mér wobkhowacz.

Ty dyrbiſch ſwiaty džen ſwjeczicž.

(Poſracywanje a ſkonečenje.)

3. Tebi je to ſ wužitkom. Wohladuj ſo junfróč mjes cžlowjekami a praschej ſo: ſchtó ſu czi njeſbožowni cžlowjekojo? Ty namakash: Czi ſu, kotsiž do Jeſuža njevérja a teho dla tež džen teho ſenjeſa ſazpiwaju. Woni ſu hluhje w ſwojich ſemſkich wobſtaranjach a cželnych lóſtach. Woni ſu njeměrni a njeſpoſojni; dokež ſu bjesbožni, nimaja žancho mera a njenamaſaju žancho mera. Woni ſo ſlepemu runaja, tiž ſlavnec̄ka njewidži, kotrež tola wysche njeho ſteji, tež ſa njeho ſo ſweczí. Chzem̄ tež my do tych njeměrnych ludži ſluſhcež? Ně, ty prajſch. Ně, kajž cžlowjekojo ſu dha ſvožowni? Czi, tiž ſu ſvožowni w Boſy pſches wěru do Jeſuža a ſo teho dla tež ſpoſojo w ſemſkim. Pucz k kſhac̄zijanjskej ſpoſojoſeji pak dawa nam Boh wobſebje njeđelu poſaſac̄. Dži tónle pucz! Sswjeczicž dyrbiſch ſwiaty džen twoje dla. Tebi je to ſ wužitkom, ſ twojemu lepſchemu to ſluži, hdyž ty ſwiaty džen ſwjeczicž.

Kaž Boh nehdý po ſchec̄zdnjowym ſkutkowanju ſtworjenja ſweta ſedmy džen wotpocžowashe, dyrbi twoje cželo tež po wſchēdnym džele tydženja wotpocžowac̄ na njeđeli a tak dyrbi ſo twoja duſcha wokſchewicz njeđelu ſ Božeho ſlowa a pſches modlitwu w zyrfwi a w domach. Bože žohnowanje dyrbiſch doſtacz njeđelu a jo wſac̄ do pſchichodneho tydženja, ſobu wſac̄ do twojego doma a powołania, ſobu wſac̄ w twojey wutrobje a ſa twoje zyłe ſiwnjenje.

W cžim pak wobſteji žohnowanje Bože, kotrež dyrbiſh wobſebje njeđelu doſtacz? To je žohnowanje ſa cželo, duſchu a ducha, po tajkim najprjedy ſa nasche cželo. Prawe ſwjeczienje njeđele ſluži naſhemu cželu ſa wočerſtwjenju, dawa nam nowu móz a cžim nam nowu radoſež ſa dželu na pſchichodny tydžen. Po ſwjeczenej njeđeli dželo wjeſele poſracyuje pod Božim žohnowanjom, ſo móže ſo prajicž: Sa ſchec̄z dnjow masch wjazh hotowe, hacž ſa ſydom, t. r. tón ſchec̄zian, tiž njeđelu ſwjeczí, dokonja pod Božim žohnowanjom tež w ſemſkim po něčim wjazh, hacž njevérjazh, kotrež ſa zyłe lěto žadyn ſwiaty džen ſwjeczicž nječha.

A to nichčo njepraji, ſo to móžno njeje. „Hdjež je wola, tam je tež pucz.“ Wulki kublet praji, ſo ſa 25 lět njeje dal njeđelu dželac̄ a ſo je w tych 25 lětach runje tak khetſe ſe ſwojimi pölnymi dželami hotowy był, druhdy hiſceze ſlepje jěl hacž jeho ſužodzo, kotsiž njeđelu dželachu. Žendželski lud, tiž njeđelsku pſchikafnju kruc̄zischo wobkledžbuje, je pſchi tym na ſemſkich kublach bohatich hacž naſch lud.

Wiele wažniſche pak je to žohnowanje praweho ſwjeczienja njeđele ſa naſchu duſchu a ſa naſcheho ducha; to je žohnowanje ſa cžas a wěčnoſež. Schtóż ſwiaty džen ſwjeczí, budže pſches to poſylnjeny w ſwojej wěrje a do předka wjedženju na puczu ſa njebjeſam. Abo chzyl ſznamo ſo ty dwělujo pſchec̄, tak tajke žohnowanje ſa njeđelu ſwibuje? Hdyž ty njeđelu ſe mſchi pſchic̄džes, ſo by ſo na ſwiatym měſcze modſil, abo hdyž ſo domach modliſh ſa ſwojemu Wotzej w njebjeſach, čujiſch a wuſnajſch ſo jako džec̄zo Bože. A pſches tole wěrjaze poſnac̄ze ſo wſchitke ſemſke njerunoſeze wurunaja. Potom ty wěſch, njech je tež naſche ſtejnichcžo pſched cžowjekami jara wſchelake, (a wone dyrbi wſchelake

bycž po Božej woli), my ſamy wſchitzu džec̄zi jeneho Wotza a teho dla bratſja a ſotry mjes ſobu, tiž ſo mjes ſobu ſubuja a dyrbja ſo po proſycež.

A hdyž druzh to ſabudža, my chzem̄ ſo jako Bože džec̄zi wuſnac̄. Potom my wěmy, ſo mam ſotra horſa w njebjeſach, kotrehož ſwiate wóčko naš ſtajne widži a wózowſy nad nami ſtražuje; khotžmy pſched nim, budžmy a wostańmy pobožni w naſchim ſiwnjenju. A modlmy ſo ſ njemu; tón njebjeſki Wotz ma wotewrjene wuto ſa kóždcho, tiž ſo ſ proſtvi na njeho wobrocži, wón ma ſmilnu wutrobu ſa kóžde ſwojich džec̄zi. A cžim wjazh mam ſtiknoſeze w ſwecze, pſcheszehani wot druhich cžlowjekow, ſpýtani ſami wot ſwojego cžela, ſdychujo pod naſchej ſlaboſežu a hřeſchnoſežu, cžim bóle khwatajmy ſa naſhemu njebjeſkemu Wotzej we wěrje a modlitwie.

Džec̄zo, kotrež běſche doſho w zuſbje ſiwe a kotremuž ſo ſrudnje džesche mjes ſymnymi ludžimi, tak ſo wone wjeſeli, hdyž ſmě domoj pſchic̄ ſa nanaj a macžeri. Tak dyribi tež pola džesca ſa Božeho bycz, kotrež ſmě njeđelu do domu ſwojeho njebjeſkeho Wotza pſchic̄ ſa rečecž ſe ſwojim Bohom, haj ſmě ſwoju zyku wutrobu pſched nim wužypac̄ w modlitwie. Prawe džec̄zo Bože ſo hakle njeprascha, hacž dyrbi ſwiaty džen ſwjeczicž, hacž dyrbi ſe mſchi khotžicž, wone ſo wjeſeli, ſo ſmě pſched Boha pſchic̄ ſo, wone radu na hlož ſwojeho njebjeſkeho Wotza poſlucha, kotrež w Božim ſlowje ſaſlyſhi, wone ſame modlo pſched woblicžo ſwojeho njebjeſkeho Wotza pſchic̄ ſa, haj wone praji: Ža hewač njemóžu, ja dyribu bycz w tym, ſchtož mojeho Wotza je. A tak bywa jemu ſwiaty džen ſvožowny, haj ſbóžny džen.

Bies ſwjeczienja njeđele ſane njeđelske žohnowanje. „Ty dyrbiſch ſwiaty džen ſwjeczicž!“ Boh to chze, ty to dyrbiſch, tebi je to ſ wužitkom.

A kajki ma to wužitk ſa wěčnoſež? Bože džec̄zi ſu herbojo njebjeſow. Chzeſh-li junu do wěčnoſeze ſańč, dyrbiſch najprjedy džec̄zo Bože bycz pſches wěru do Jeſuža a jako džec̄zo Bože ſo wopokaſac̄.

A wopomí tež: Šbóžnoſež ſo w ſwiatym pišmje ſe ſwiatym dnjom pſchiruna, hdjež budža wuſwoleni a dokonjane wotpocžowac̄, wot ſwojeho džela a temu ſenjeſ ſlužicž ſe ſpěwanjom a khwallenjom. Schtóż nochze na ſemi niežo wjedžecž wot tajkeho ſwjeczienja njeđele, by ſo mólo temu w njebjeſach ſpodobac̄?

Njeđela ſe ſwojeho Bože ſlužbu w zyrfwi a domach je předh wopytanie njebjeſow. Wona nam pucz poſaſuje ſa wěčnej ſbóžnoſeži. Duž ſwjecz njeđelu!

Schtom ſiwiſia.

We paradiſu ſchtomaj dwaj
Tak porno ſebi ſtejeſchtaj:
Tón preni bě ſchtom poſnac̄za,
Tón druhí drjewo ſiwiſia.

Hdyž Hadam na ſmjerč ležesche,
Wón bynej Setej ſaběže:
„Mje haložka by ſhojiła,
Wot ſchtoma teho ſiwiſia.“

A jako Set ſ njej pſchiběža,
H'žo ſmjerč bě jała Hadama.
Tak na row jemu ſadžichu
Tu ſ džiwnoh ſchtoma haložku.

Ta pſchimy ſo a ſroſe ſchtom,
Sa ptaki wukhow pod wjerchom;
Wón pſcheby čaſh ſhabrama,
Tež Mijoſaſa a Davida.

Hdyž radžachu ſli měſhnizy,
So ſbóžnik budže morjeny,
Dha ſrafy Bože njev jedro,
A ſchtom tón starý wali ſo.

A kſchiz ſa naſchoh ſbóžnila
Toh' drjewa cžezla wudžela.
Tak potom ſa naš nježesche
Tón ſchtom to wěčne ſiwiſia.

Psłecziwnizn naszeho sbóznika w nowym testamencze.

Komu bychu woni njeśnaczi njebyli Farisejzy, Sadduzejzy, piżmowiczeni? W prawym stroymienju chzu tudy podacz, schtož nam świate piżmo wo nich powjeda.

I. Tak ſu ſekty Farisejſkich a Sadduzejſkich naſtał.

Tich ſpoczątki leża w tamnym čažku, hdżez Esra ſi Persiskeje ſo do Židowskeje wróćiwſchi Židowski lud ſažy wobnowicž pytaſche. Wón ſwój ſkutk w lécze 460 do Chrystuſzoweho naroda ſapocza. Pschi tym jemu ſadžewki do pucza ſtupichu, kajfichž ſo nadział njebeſche. Wſchitko, na čož běſche ludowe žiwjenje ſałozene, běſche do khablania pschischlo. Sswjate město běſche wupuſczenie, templ běſche ſpaleny, lud běſche roſproſcheny do zuſzych krajow, ſi wotkal ſo jich wjèle do ſlubjeneho kraja ſažo njevróči. Mała liczba tych, tiž běchu w Kanaanje wostali, bě ſo ſi pohanami ſmęſhała. Tak běſche namęſhaný lud naſtał, tiž ani ſi Židam ani ſi pohanam njeſluſhesche. Psches žentwy Židowskich mužow ſi pohanſkim žonami běſche čiſtoſcz iſraelſkich džeczi ſtažena a Židowski lud bě w strasche, ſo zyle mjes druhimi ſhubicž.

To pał chyzsche Esra wotwobrocziež. Podpjerany wot wjetſchinu luda wón ſakón wuda, ſo maja ſo wſchitke mandželſtwa ſi pohanſkim žonami dželicž. Tich wjèle drje, hdžez tež njerad, po tutej pschikafni činjesche, niz pał wſchitzu. Tej napscheziwo běchu najbóle woſebni mjes ludom, kofiz běchu ſebi ſi wulfeho džela pohanſke žony wjali. Wyschischi měſchinizy, wodzerjo wójska a wyschischi laſtojnizy ſo wot ſwojich žonow njeđzelichu a dale ſi pohanſkim ſwósbami wobthadzowachu. Tak naſta dželenje w ludu mjes tymi, tiž Esry pschivihowachu a mjes tmy, tiž jeho pschikafni ſedžbu njeſejachu; preñſchi ſu ſpoczątki farisejſkieje a druhy ſpoczątki sadduzejſkieje ſekty.

Poſleñſchi móžachu ſo derje na Mojsaſha powołacz, tiž žentwy mjes židami a pohanami njeſakfa, tež ſa pschiklad poſtajicž Boaſha, Salomona a Ahaba, tiž běchu runje tež pohanſke žony měli, tola tež pręcz njeſachu, ſo běſche tajke mandželſtwa ſa Salomona a Ahaba ſchfodne bylo. Strach, ſo móža tajke měſhane mandželſtwa ludej ſe ſtaženjom bycz, pohnu Esra, psłecziwo nim woſowacž; tola wón tón woſaſany wuſpěch pola wſchitlich njeđozpi.

Dale widzesche Esra ſe ſrudobu, kaf běſche ſakón pola zyleho luda do ſabyčza pschischol; duž pytaſche ludej ſažo ſakón do wutroby ſaſhezepicž, pschetož na dopielnjenju Božeje wole wotpočowasche ſbože a pschichod iſraelſkeho luda.

Teho dla najprójdy ſam počza ſakón wuſnycz, potom pał lud wučesche wolu teho knjeſa ſeſnacž a ſi wutrobnym napominanjom jón nawabicz pyta, po woli teho knjeſa činiež. Esra ſam bě wſchitkim ſi dobrym pschikladom. Chyzſcheli pał Esra tražay wuſpěch dozpicž, dyrbiesche knihi ſakonja hromadzicž a wudacž, ſo moħl je kózny čitacž. Teho prózowanju mamy ſo dzakowacž, ſo mamy dženja hiſhče ſanonske knihi stareho testamenta.

Dokelž móžesche ſo lóhzy ſtačz, ſo po jeho ſmijerczi ſakón ſažo do ſabyčza pschimndze, ſhromadzi wučžomníkow wokoło ſebje, kótrymž hľubſchi ſroſym ſakonja poſafa, a kótrymž na wutrobu ſwaja, po jeho ſmijerczi lud wučesche.

Tak pižmawiczeni naſtachu a Esra běſche mjes nimi preni.

Tak bu ſakón ſažo plód, tiž Iſraela wot pohanow dželicž; a strach wjazy njebeſche, ſo moħl lud ſamostatnoſcz ſhubicž a ſo ſi pohanami ſmęſhecz. Tež Nehemia kruče na to džerzesche, ſo by lud njeſmęſhaný wostał; wón teho dla Jeruzalem i murju wobda a njeđowoli Samariſkim, ſo ſmeli templ twaricž.

Tak namakam tudy hižo ſpoczątki tamneju dweju ſektor, hacž runje hiſhče ſo w ſwojim poſdžiſkim ſchtalce ſnjepokaſatej.

Raſniſchi bu roſdžel mjes nimaj jako bu po wudobyczu Persiskeje ſlubjeny kraj džel griechiskeho kraleſtwa. Hižo Aleksander Wulki chyzsche waschnje narańſkich ludow ſi tmy wjetzorowych psches jene pschinjescz, tole ſažneho ſemrjecza, dla to dozpicž nje-móžesche. Tola jeho naſlēdnizy činjachu po jeho pschikladze. W drugim lětſtotku do Chrystuſza ſlužesche Paläſtina pod Syriſku a psches Antiocha Epifana pschimndzechu na Židow ſrudne čažy. Tutoń chyzsche Židow nježicž, ſo waschnja wózow wotſajicž.

Gričiſku ſdželanoſcz a waschnje dyrbjachu Židža pschivſacž; hdžez jo dobrowolne mcežinachu, buchu ſi možu ſi temu nuſowani; ſabbath njeđyrbiesche ſo wjazy ſwjeſciež, džeczi njeſmědžichu ſo wobrěſowacž a jedžny ſakonje njeđyrbjachu ſo džerzeč. Na město wjerſchneho Boha dyrbjachu gričiſkeho pschiboha Jeusa ſa ſwojego

Boha pschijecž. Hrubi woſazy psches kraj čzahachu a ſchule wopuſcžachu, templ wotſwjeſzichu, a lud ſi možu nuſowachu, ſwinjaze miaſo jěſcz a pschiboham woprowacž. To běchu ſa mrějazich Židow čežke čažy, a najſrudniſche běſche wyschischi měſhnik Meneleus ſam kralej radžiš, Židow ſi možu ſi temu wſchemu nježiež; tak bu wón pscheradniſ nad wózny krajom a nad Božim ſakonjom.

Antiochus ſi džela ſwój wotpohlad dozpi. Mnosi běchu jemu ſi woli; runje to pał druhich hacž ſi najnapjačiſhemu napsłecziwjenju pohnu. S twierdoſcžu wizachu, njekeďbujo wſchitkých ſakonjow, ſtražnikow a nahadowarjow, na waschnju ſwojich wózow. Woni ſdžeržachu ſebi nabožinsku a narodnu wutrobu a běchu czi, tiž poſdžiſho pod Maſkabejſtimi wuſzwobodzenie ſlubjeneho kraja wot zuſeho knjeſtwa a ſdžerženje wěry ſwojich wózow dozpicžu. Wyschischi měſhniky a wulzy mjes ludom ſo na tutych woſowanjach njeſwobdželachu. Mjes tymi woſowarjemi móžemy pał tež taſtich dwojeje myſkle roſdželicž: jeni woſowachu jenož ſa wuſzwobodzenie wózneho kraja a wot zuſeho knjeſtwa, druh pał ſa wuſzwobodzenie wot zuſeho waschnja.

Czi jeni woſowachu po taſtym ſa wózny kraj, czi druh ſa Boži ſakon.

(Poſtracžowanje.)

Wuczeń a ſakit pod ſwiatym Iſchijom.

(Poſwěka ſtaraje wowlki.)

Běſche nôz a ſlepá čzma,
Njebe ſwěžki, měſacžka.
Hřeſchnik djaſzej čeſkaſche —
W ſtýſkach čežne hanjenje.

Helski ſapak ſi rjehotom
Schumijesche ſa hřeſchnikom:
„Fachlo hanjej, kaž th chzech,
Mi pał nihdž nječeknjeſch!“

¶ ſwiatom' Iſchijej na hórzy
Hrōſbny čeſkanz dozékny.
Na kolena ſlecži tu,
Wobja Iſchij ſa podnohu.

„Khryscheze ſmil ſo! Pomhaj mi!
Rjebladaj mi na hřechi!
S roſkrwanjenej wutrobu
Wróčzam ſo na pokutu!“

S mroka měſacžk wuſtupi,
Iſchijowanoh' wobſwětli.
Hřeſchnikej bu, jako by
Sbóžnik hlaſal milotny.

Hroſa storha djabola,
S klečom wón ſo wróčzo da. —
Pokutnik we modlitwi
Klečesche ſe ſyſſami. —

* * *
Sswjath Iſchij ſi roſkacžu
Skoji duſchu placžitu,
Sa pokutnych hřeſchnikow
Sbóžny wuczeń je a ſhow.

Wſchelake ſi bliſta a ſi daloka.

— Gańdženu njeđzelu je ſo ſažo narodny džen krała Alberta po wſchitké ſakſkej na wulkotne waschnje ſi ſwědženju teho, kaf je horzo lubowaný wot ſwojego luda, ſwjeſci. Tež naſch lubowaný ſhězor je ſam do Dražđan pschijel, ſo by kralej Albertej ſwoje wutrobné ſbožepſhеčza ruije wuprajil. Naſte wſchitkých pschecze je: Boh ſdžerž nam hiſhče dolhe lěta naſchego droheho krała Alberta.

— W tu ſhwili ſo ſtara Marina Marcžina zyrkej pschi famjeńtnej haſy w Budyschinje wottorha. Wona njebeſche pycha ſa město Budyschin a je džiw, ſo ſu ſo měſhčenjo tak dolhe lěta ſi tajkej hubjenej zyrkvičku ſpokojili. W fuli na wěžinym wjerſchku ſtaraje zyrkvije ſu wſchelake ważne powjescze ſe stareho čaža namakali. My podamý njeſhto ſi teho pižma, kotrež je ſo w lécze

1839 do kule położili. Tehdom běsche wěža tak dodžeržana, so dyrbjescze ſo nowa natwaricž. Duž je ſo tež kula dele waſala a po nowotwarje wěže ſu tele powięſcze do kule położili, hdžez ſu ſo nětko namakale. Mly ſhomimy mjes druhim ſczehowaze: „Bjedrich August knieži nad Sakskej wot 6. junija 1836. Wón je wot ſwojeho luda lubowaný a cěsczený. Hacž runje je jeho přenje mandželſtwo ſ Karolinu, aržhwójwodku Awstriskej bjes džeczi wostało, kaž tež jeho druhe mandželſtwo ſ Marju Hanu Leopoldinu hač dotal ſ džeczimi žohnowane njeje, je dalekčeče ſ kralovſkeho hrodu pſches džeczi jeho bratra, prynza Jana, ſawěſczené.“ Hdž my hſchče na podawki ſa zylý kraj wulzy wažny ſpominamy, na ſaloženie želesnizy mjes Draždānami a Lipfom, kofraž je ſo w haprleji wotewrila, wobrocžimy ſo nětko ſ naschemu wótnemu městu Budyschine, ſo bychmý najwažniſche podawki ſ teho czaſa, kif maja ſa potomnikow někajku wažnoſcz, napiſali. Mly na ſpominym najprjedy njeſbožowny podawki, kaž je ſo huſčiſcho a Bohužel hakle w tych dnjach 29. měrza teho lěta wospjetowaſ, mjenujy ſo je ſo pólverník pſchi Sprewi na puczu do Wownjowa ſapalil, kofraž předy ſ městu Bluschesche, nětko pak wěstemu Steinbockej.

6. haprleje 1739 bu ſ twarom 1720 wotpaleneje lawſkeje wěže ſapocžane a 17. augusta ſwón horje ſczehnjeny, kofraž 27. oktobra 1740 pſchipoldnu w 12 prěni kroč ſwonjeſche.

W naleču 1740 pſchetwori ſ Wuherſkeje rodžených měſchčan Nagler pustu hóru pſchi ſoporniku do winizy, natvari khežu ſ hoſčenzej a wobda tež to mineralne žorlo pſchi tutej horje ſ murju. Po ſydomlétnej wónu ſapocža hoſčenzar Steinberger wot Rheina rodžený, tu winizu powjetſchicž a puſte měſtnu ſ lětnemu ſawjeſelenju naprawicž. Wón to Morizowý hród mjenowaſche. Na tole wón 32,000 toleř nałoži. Teho ſpetulazyja pak ſo njevoradži, dokelž wino w naſchej krajinje jenož porědko prawje ſefrawi a ſo ta winiza jenož jako hoſčený trjeba.

W tym ſamym lěže buchu roſpadanki zyrkwje ſwj. Miklawſcha ſa pohrebnishezo naprawjene.

Wot ſeptembra 1756 bu město Budyschin wot czechnoſczow wojny dleſchi czaſ doma pýtane. Husto dyrbjescze jedyn dom 50—100 muži do kwartiru wſacž. W lěče 1757 dyrbjachu ſtawy tachantſtwa a měſčanská rada 15000 toleř Prufskim placžicž, kofraž tež w januarje 1758 wſchitke pjenjeſy ſe ſjawných poſkladnizow přecž wſachu, 28. meje žadachu ſebi Awſtrizy, kif běchu do města pſchi czechnyli, 14000 toleř a jako oktobra ſažo prufke wójsko nutſczechniſche, dyrbjescze ſo jemu ſažo 15000 toleř w pjenjeſach a 6000 toleř w ſuſtne wuplačzicž. Bóry ſo wot města ſažo 50000 toleř žadasche, kofraž ſo pak tak khetſje hromadže ſwjeſcž njeſhodžachu. 22. oktobra pak ſo wot Prufskich 1000 toleř, 27. ſeptembra 1762 20000 toleř a bóry po tmy ſo wot města a kraja hromodže 60000 toleř ſběhny.

Pſchi wſchitkých tychle wulſich woporach běsche ſo Budyschin w czaſu měra wot lěta 1763 hacž ſ lětu 1806 ſažo poſběhnyli, doniž potom ſchlobna wóna lěta 1813 njeſudhyri, hdžez ſo 20. a 21. meje 1813 w ſwětnej historiji ſnata bitwa pola Budyschyna bajesche, kofraž městu nowe wopore a czechloſt pſchinjeſe.

W tym czaſu bu město tež wot wſcheléſtich wóhnjow doma pýtane — a to 3. junija 1760, hdžez ſo 49 domow wotpali a potom 3. junija 1763, hdžez ſo poł herbskeje hrjebje a horniczeſſka haſa wotpali. Škónczniſje naſta 11. haprleje 1827 popoſdnju w 5. hodž. na ſwonkownej lawſkej haſy w brózni pſchi bělým konju wohén, pſches kofraž bu 195 twarjenjow ſaniczených.

W tu ſhwili běchu duchowni pſchi měſčanské zyrkwi:

Anjes Handrij Lubjenski, primarius;
= Jan Bjedrich Scholta, ſekundarius;
= Korla Bohuwer Hergang, archidiaconus;
= Chrystian David Seybt, diaconus.

Pſchi herbskej zyrkwi běchu duchowni:

Anjes Ernst Bohuwer Jakub, jako farař a
= Hendrich August Krygar jako diaconus.

Tole podamž ſ tuthch powięſcžow, kofraž wěſcze naſchich cžitarjow ſajimaja, hdžez ſebi wrózho myſla na starodawne czaſa, kofraž ſo nam w tych ſapiskach ſažo ſjewja.

W khežorſtowym ſejmje běsche ſo namjet ſtajíl, ſo by ſo židowske ſchachtowanje t. j. rějanje ſkocžatow po pſchitaſni jenych židowských knihow ſakſalo, dokelž je žaſožna dracžina. Bohu žel ſo mało ſastupjerow ſa njón wupraji a běsche cžurž, kaž běchu

nochžli ſidam napſchecžiwo ſtupicž. To je wěſcze wobžarowacž, ſo ſo tajſi namjet, kif chze tola ſkocžo jenož pſched njeniſnym cžwilowanjom wobarnowacž, njeſchivoſmje wot naſchich ludowých ſaſtupjerow. Šaſka je w tym dale, pſchetož jow je ludowe ſaſtupjerſtwo dawno ſo ſa to wuprajiло, ſo ſo rěſny ſkót ſchachtowacž njeſhmé, t. r. ſo ſo jemu ſchija jenož pſcherěſnje a ſo dyrbí ſo ſkocžo pomalu ſmjerč ſukrwawicž.

Tež ſmilny Samaritiſki.

Wulkotny je ſtutk wſchědneho wojaſa ſ Meža. To běsche pſched něſchtō ſtětami, jako w proſdnej naſymje tón wojaſ po haſach města Meža khežesche. Duž wuhlada ſtolepje pſchi lehnjeneho hólza w roſtorhanej drascze něhdž 9 abo 10 lět stareho, kofraž běsche wot ſymy wſchón prosty. Polny ſobuželnosče poſticži wbohemu džesču ſobu hicž; wón chyzſche jeho do cžopleje ſtowý dowjeſcž a jemu jěſcž a piež dacž. Hdž tam pſchiindž, wopraſcha ſo ſa wobſtejnoscžemii teho džesča a ſhoni, ſo je hicž dohlo ſyrotka a ſo ſo pſches proscheſtwo a pſches druhe niz cžiſcze prawe ſrědki ſejwi, wofebje pak, ſo wo Bohu a wérje ani najmjeniſche njeſwedžesche.

Duž ſo wojaſ roſhudži, wopuſchecženej ſyrotzy nan bjež. Wón hofpoſu proscheſche, teho hólza na nōz ſthowacž, na druhi džený chyzſche wón rano ſažo pſchiueč a ſo ſa druhim prascheſ. Ale na druhi džený njebeſche hólz něhdž namakacž, wón běsche czechnyli. Wulzy ſrudny běſeſche wojaſ pſche wſchě haſy města, ſo by hólza ſažo namakal. Dolho wón podarmo pytaſche a pſchezo wjetſcha bu jeho boſoč. Na dobo wuhlada małeho czechnjenza. „O derje ſo mam tebje ſažo,“ jemu napſchecžiwo wolaſche, „nětko pak tebje wjazž njepuſchecž.“ A kaž jara ſo hólz najprjedy wobaraſche, wón jeho ſa ruku wſa a do wuſtawa ſa ſanjerodžene džesči dowjedž, kofraž běsche hicž lěta dolho njeſkónczne wjele dobreho ſtuklowal. Hdž tam pſchiindž, da ſo ſ direktoře wuſtawa dowjeſcž, jemu wo tmy hólzu powjedaſche a jeho wutrobnje proscheſche, ſo by jeho pſchijal.

Ale wuſtaw běsche zyle wobſadženy a ſ temu, praji direktoř, dyrbjescze hólz wofebitu wuežbu měč, dokelž ſo hwojeho zyleho ſanjerodženja dla ſ tym druhim pſchidač ſjemóžesche. „Nó, dha wostajecž jeho tola ſ najmjeniſcha tu nož jow; ja wam ſlubju jutſje ſažo pſchiueč, abo —“ wón to njeſupraji, pſchetož na dobo běſeſche wotmyſlenje w nim wotužilo, kofraž chyzſche hſchče tón wječor do ſtuka ſtajecž. Direktoř po jeho proſtvoje cžinjeſche. Šak jara pak ſo džiwasche, jako jemu wojaſ na druhe ranje 800 frankow pſchepoda ſ tymi ſłowami: „Ja proſhu waſ, te pjenjeſy wſacž a hólza we wuſtawje ſthowacž. Wſmicze ſměrom pjenjeſy, pſchetož ja ſzym je na sprawne waschnje dostał. Poſkučajecž, ſak ſzym ſ nim pſchischoł. G dženjiſtich dñjom je moja wojerſka ſlužba ke ſkonjeſ a ja mōžach ſo dženža do mojeje domiňh wrbežicž. Dokelž pak mōžu ſwobodnje ſtuklowacž, ſzym ſo ſ nowa ſa wojerſku ſlužbu pſchistajecž dał, ſo bych ſ tymi pſchistajenſkimi pjenjeſami wocžehnjenje a wuežbu teje ſyrotu ſaplaczicž móhł.“ — Direktoř ſ wjeſeloſcžu ſyloſy plakasche, hdž wo ſmilnoſci tuteho wojaſa ſyjſchesche.

Něſchtō ſ roſpominanju.

Sſedžiſch derje, dha ſedž twjerdž. Staré ſedla ſu pſchezo najlepſche.

* * *
Bojoſcž je jenož tehdom dobra, hdž ty ſle cžinisch.

* * *
Schtóž ſo ſchkręćkow boji, njeſože ſowař bjež.

* * *
Smužitoſcž w tmy njeſobſteji, ſo ty ſlepý ſtrach pſchewidžiſch, ale ſo widžazý pſchewinjeſch.

* * *
Bohatſtwo cžini roſdžel na ſwěcze, ale niz pod ſchijom ſchrystuſowym.

Dalíſche dobrowolne daru ſa wbohe armeniſle ſyrotu:

M. R. ſ B. 3 hr.

W mjenje wbohich ſyrotow praji wutrobnuy džaf

Golč, redaktor.